

ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ-
ΕΘΝΙΣΜΟΣ

Έθνος: Σύνολο ατόμων που συνδέονται με κοινή καταγωγή, ιστορικό παρελθόν, παραδόσεις, κοινά πολιτιστικά στοιχεία (συνήθως κοινή γλώσσα και θρησκεία)

Εθνική ταυτότητα: Ο όρος αναφέρεται στα ιδιαίτερα πολιτιστικά χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν ένα έθνος από τα υπόλοιπα.

Εθνική συνείδηση: η επίγνωση των κοινών πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων ενός έθνους (δηλαδή κοινή καταγωγή, ιστορικό παρελθόν, παραδόσεις, αξίες, γλώσσα, θρησκεία, τέχνη) που το διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα.

Πατριωτισμός: Η απόλυτη πίστη και αφοσίωση κάποιου στα ιδεώδη του έθνους στο οποίο ανήκει, χωρίς καμία διάθεση περιφρόνησης ή υποτίμησης των ιδεωδών άλλου έθνους. *(Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη)*

Η άποψη που ενθαρρύνει την έκφραση και την καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης και παράλληλα αναγνωρίζει και σέβεται τις εθνικές διαφορές.

Συνώνυμα: εθνισμός, εθνική συνείδηση

Εθνισμός/πατριωτισμός: ο αγνός πατριωτισμός, η φιλοπατρία, το πατριωτικό αίσθημα που εκπηγάζει από τη συνείδηση ότι όλοι ανήκουμε σε κάποιο έθνος.

Μεγάλη ιδέα: Με τον όρο **Μεγάλη Ιδέα** αναφερόμαστε στο πολιτικό και εθνικιστικό ιδεώδες που διαδόθηκε στον ελληνικό κόσμο από το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και αποτελούσε τον άξονα της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής της Ελλάδας έως την τρίτη δεκαετία του 20ού αιώνα. Κύριο θέμα της *Μεγάλης Ιδέας* ήταν η διεύρυνση των ελληνικών συνόρων για να περιλάβουν περιοχές με ελληνικούς πληθυσμούς που βρίσκονταν υπό ξένη κυριαρχία.

Μεγαλοϊδεατισμός: Ο όρος αναφέρεται στην προσπάθεια επανάκτησης των χαμένων εδαφών της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, ιδεολογία στην οποία στηρίχτηκε η πολιτική πολλών Ελληνικών κυβερνήσεων από το 19^ο αι. και η οποία εγκαταλείφθηκε με τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922.

Εθνική αυτογνωσία: η προσπάθεια ενός λαού να γνωρίσει τους παράγοντες που διαμόρφωσαν την εθνική του φυσιογνωμία) ώστε να αναγνωρίζει τα εθνικά πολιτιστικά χαρακτηριστικά που του προσδίδουν ιδιοτυπία και το διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα έθνη.

«Πατριωτισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα την αγάπη για τη χώρα σου. Εθνικισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα το μίσος για τις άλλες».

Σαρλ Ντε Γκωλ

Εθνισμός-Εθνικισμός

ΙΣΤΟΡΙΚΑ:

- Η ιδεολογία εμφανίστηκε στο πλαίσιο των αστικών επαναστάσεων και έθετε ως πολιτικό θεμέλιο του κράτους την έννοια του έθνους (εθνικό κράτος) και όχι π.χ. τη θρησκεία ή το βασιλιά.
  - Το να αγαπάει κανείς την πατρίδα του, η **φιλοπατρία** (λ. που πρωτοεμφανίζεται στον Αριστοφάνη).
  - Στα τέλη του 18ου αιώνα, η λέξη φιλοπατρία δίνει την αίσθηση λογιότερης λέξης, και αρχίζει να υποκαθίσταται από τις λέξεις, **πατριωτισμός** (αντιδάνειο μέσω του γαλλ. Patriotisme) που πρωτοχρησιμοποιούν ο Ρήγας Φεραίος, ο Ευγένιος Βούλγαρις κ.ά., και **εθνισμός** (μαρτυρείται από το 1826).
  - Για λίγο μάλιστα φαίνεται ότι χρησιμοποιήθηκαν με την ίδια σημασία και τα **εθνικότης** και **εθνότης**, που γρήγορα όμως εξειδικεύτηκαν στη σημασία που έχουν και σήμερα.
  - Η χρήση της λ. εθνισμός με τη σημασία του πατριωτισμού και της φιλοπατρίας είναι έντονη τον 19ο αιώνα
- Γ. Μπαμπινιώτης

Κράτος - Έθνος και Εθνικισμός

(Του Κωνσταντίνου Αρβανιτόπουλου, Επίκουρου Καθηγητή Διεθνούς Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών)

Παράλληλα με το σχηματισμό των κρατών στην Ευρώπη παρατηρείται και η απαρχή μιας εθνικιστικής συνειδητοποίησης και η δημιουργία εθνικών κοινοτήτων εντός των ορίων των κρατών αυτών. Στη διαδικασία αυτή συνετέλεσαν διάφοροι παράγοντες, όπως η απόσχιση πολλών νέων κρατών από τη θρησκευτική εξουσία της Ρωμαϊκής Εκκλησίας και η αντικατάσταση της λατινικής γλώσσας ως επίσημης γλώσσας των κρατών αυτών από τοπικές διαλέκτους. Επίσης, οι γεωγραφικές ανακαλύψεις, η βελτίωση των επικοινωνιών, και οι αυξανόμενες εμπορικές ανταλλαγές συνετέλεσαν στη συνειδητοποίηση των διαφορών στη γλώσσα, τη θρησκεία, και τις συνήθειες, και βοήθησαν στην ανάπτυξη εθνικών συνειδήσεων. Οι πόλεμοι, έστω και με αρνητικό τρόπο, συνετέλεσαν επίσης στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας με την έννοια ότι οι Άγγλοι, ως αντίπαλο δέος, ενίσχυαν την εθνική συνειδητοποίηση των Ισπανών, ή οι Σουηδοί των Δανών.

Η Γαλλική Επανάσταση υπέταξε τον όρο του έθνους στον όρο του κράτους. Για τους Γάλλους φιλοσόφους Diderot, Condorcet, Rousseau έθνος είναι μια ένωση ατόμων, τα οποία κυβερνώνται από τους ίδιους νόμους και αντιπροσωπεύονται από την ίδια νομοθετική συνέλευση. Έτσι, η ενότητα και η ταυτότητα μιας εθνότητας πηγάζει από την πολιτική της οργάνωση, το κράτος. Το κοινό συμφέρον αποτελεί το λόγο ύπαρξης και υπεράσπισης του κράτους και αυτοί οι οποίοι αποδέχονται την έννοια αυτή του δημοσίου συμφέροντος αποτελούν μια κοινότητα, ένα έθνος.

Η αντίληψη της εθνότητας ως μιας κοινότητας με δημογραφικά χαρακτηριστικά, γλώσσα, θρησκεία, και πολιτισμό υπήρξε προϊόν των Γερμανών φιλοσόφων του 18ου αιώνα και κυρίως του Fichte. Για τον Fichte η ύπαρξη ενός έθνους δεν αποτελεί επιλογή των μελών του, αλλά αποτέλεσμα των κοινών αυτών χαρακτηριστικών, τα οποία διαμόρφωναν τη συνείδησή τους.

Ο Ernest Renan προσέθεσε στα χαρακτηριστικά του έθνους το αίσθημα της κοινότητας. Υποστήριξε ότι υπάρχουν έθνη τα οποία δεν μοιράζονται τα ίδια χαρακτηριστικά, όπως οι Ελβετοί, και υπάρχουν ομάδες που μιλούν την ίδια γλώσσα, οι οποίες δεν αποτελούν ένα έθνος, όπως οι αγγλόφωνοι. **Αυτό το οποίο διακρίνει και διαμορφώνει μια εθνότητα, κατά τον Renan, είναι κοινή ιστορική συνείδηση και θετικές και αρνητικές εμπειρίες, οι οποίες δημιουργούν μια κοινή παράδοση και κοινά αισθήματα υπερηφάνειας ή λύπης.** Ο δεύτερος όρος ύπαρξης μιας εθνότητας, κατά τον Renan, είναι η κοινή επιθυμία των μελών της για τη συνέχιση αυτής της κοινής παράδοσης και του αισθήματος της κοινότητας.

Ένα άλλο στοιχείο, το οποίο διακρίνει μια εθνότητα, είναι η σχέση της με κάποια εδαφική περιοχή, μια πατρίδα. **Η πατρίδα αποτελεί ένα σημείο ταύτισης έθνους και κράτους και είναι συνήθως το σημείο αναφοράς μιας εθνότητας με την έννοια της σύνδεσης των ιστορικών εμπειριών της εθνότητας με ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό μέρος.**

Πρέπει να τονίσουμε συνεπώς ότι κράτος και έθνος είναι δύο όροι, οι οποίοι πολλές φορές συγχέονται και χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, χωρίς να είναι πάντοτε ταυτόσημοι. **Το κράτος είναι μια πολιτική ενότητα με συγκεκριμένη εδαφική επικράτεια, αναγνωρισμένα σύνορα, πληθυσμό, και πολιτική οργάνωση.** Το έθνος, από την άλλη, είναι μια ενότητα, η οποία διακρίνεται από δημογραφικά χαρακτηριστικά, γλώσσα, θρησκεία, και πολιτισμό, κοινή ιστορική συνείδηση και εμπειρίες, και κοινές αξίες, οι οποίες δημιουργούν στα άτομα μιας εθνότητας το αίσθημα της κοινότητας.

Ο εθνικισμός μπορεί να ορισθεί ως ένα αίσθημα αφοσίωσης σε ένα έθνος. Ως δόγμα, ο εθνικισμός ταυτίστηκε πολλές φορές με την αρχή της αυτοδιάθεσης. Ο Ιταλός εθνικιστής Mazzini ισχυρίστηκε ότι κάθε εθνότητα έχει το δικαίωμα να ενωθεί κάτω από ένα ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος, γιατί μόνον έτσι τα μέλη της θα είναι σε θέση να επιτύχουν ισότητα και αυτοσεβασμό. Υπ' αυτή την έννοια ο εθνικισμός απετέλεσε την κινητήρια ιδεολογία στην Αφρική και την Ασία εναντίον της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού.

Ως ανθρωπολογική και πολιτική θεωρία, ο εθνικισμός διέπεται από τις εξής βασικές αρχές:

1. Η ανθρωπότητα είναι διαιρεμένη σε διαφορετικές εθνότητες.
2. Κάθε εθνότητα έχει το δικό της ιδιαίτερο χαρακτήρα, ο οποίος πρέπει να διατηρηθεί.
3. Πηγή προέλευσης κάθε εξουσίας είναι το έθνος.
4. Η ελευθερία και ολοκλήρωση του ατόμου είναι αναπόσπαστα ταυτισμένες με την έννοια του έθνους.
5. Κάθε έθνος πρέπει να έχει το δικό του κράτος.
6. Η αφοσίωση στο έθνος αποτελεί το υπέρτατο ιδανικό.

[...]Ο εθνικισμός συνεπώς παραμένει μια σημαντική δύναμη στις διεθνείς σχέσεις, άλλες φορές με εποικοδομητικά και άλλες φορές με καταστροφικά αποτελέσματα. **Αναμφισβήτητα, ο εθνικισμός έπαιξε θετικό ρόλο στην αντικατάσταση της «ελέω Θεού μοναρχίας» από τη λαϊκή κυριαρχία.** Επίσης, θετική ήταν η συμβολή του εθνικισμού στην προώθηση του αγώνα εναντίον της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού στον «τρίτο κόσμο». Πολλοί επιστήμονες θεωρούν ότι ο εθνικισμός λειτούργησε θετικά και στα αρχικά στάδια του εκσυγχρονισμού και της ανάπτυξης κρατών.

Αποτελέσματα

Εθνικός τομέας

- ✓ Όταν ο πολίτης έχει αποκτήσει εθνική συνείδηση, δεν ενδιαφέρεται μονάχα για το δικό του καλό, μα και για το **συμφέρον της πατρίδας του**. Γι' αυτό και θα συμβάλει τα μέγιστα στην παραγωγή, με στόχο την ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων της χώρας του. Οι εισαγωγές μειώνονται και οι εξαγωγές τονώνονται. Κατ' αυτόν τον τρόπο αυξάνεται το εθνικό εισόδημα, αφού η οικονομία της χώρας ανθεί.
- ✓ Αφύπνιση εθνικής συνείδησης => **εθνική αυτογνωσία**.

Πολιτιστικός τομέας

- ✓ Αναβίωση στοιχείων παράδοσης (ιδιαίτερα σημαντικό για τους Έλληνες με τη μακραίωνη κληρονομιά) και στροφή προς την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας.
- ✓ Ουσιαστική μελέτη Ιστορίας
- ✓ Αντίσταση σε εθνική αλλοτρίωση και αφομοίωση που απειλεί τη χώρα μας (ξενομανία, ΜΜΕ, καταναλωτισμός κ.λπ.)

Ηθικοκοινωνικός τομέας

- ✓ Πρόταξη του κοινωνικού έναντι του ατομικού συμφέροντος
- ✓ Συλλογικοί αγώνες
- ✓ Κοινά οράματα-αξίες
- ✓ Εθνική ομοψυχία

Τρόποι συμπεριφοράς που καταδεικνύουν τη φιλοπατρία

Ατομική συμπεριφορά

- ✓ προσπάθεια σε επίπεδο παραγωγικό με απώτερο στόχο την ευημερία και την πρόοδο της εθνικής οικονομίας
- ✓ συμβολή στην αναβάθμιση της οικονομίας, της επιστήμης, του πολιτισμού, της παιδείας(παράγοντες ποιότητας ζωής)
- ✓ εκπλήρωση των υποχρεώσεων απέναντι στο κράτος με πνεύμα συνεργασίας και προθυμίας
- ✓ ενεργή συμμετοχή στα κοινά και η δραστηριοποίηση του ατόμου με κυρίαρχο στόχο την προαγωγή του συνολικού συμφέροντος, την εμπέδωση της δημοκρατίας.
- ✓ ο άνθρωπος που σέβεται την πατρίδα του εργάζεται αδιάλειπτα για τη θεμελίωση και την προαγωγή του δημοκρατικού πολιτεύματος και της έννομης τάξης
- ✓ σεβασμός των αλλοεθνών, υγιής διεθνισμός

Κοινωνική συμπεριφορά

- ✓ η προάσπιση των εθνικών συμφερόντων σε περιπτώσεις κατά τις οποίες θίγονται τα κυριαρχικά δικαιώματα ενός λαού
- ✓ η ενημέρωση, η προάσπιση και η προώθηση των ελληνικών θέσεων στο διεθνή χώρο με παράλληλη διαφύλαξη των στοιχείων εκείνων που συνθέτουν την πολιτιστική μας ταυτότητα
- ✓ η επιδίωξη του διαλόγου ως μέσου επίλυσης των διαφορών και η προώθηση ειρηνικής διευθέτησης οποιωνδήποτε προβλημάτων.
- ✓ η έμπρακτη υποστήριξη της διεθνούς κοινότητας για την προάσπιση της ειρήνης και της ασφάλειας.

Προϋποθέσεις ανάπτυξης του αισθήματος της φιλοπατρίας

Σχολείο

- ✓ Ιδιαίτερα σημαντική είναι η **εκμάθηση της Ιστορίας**, ως μάθημα διδασκόμενο σε όλες τις τάξεις του σχολείου. Φυσικά θα πρέπει να διδάσκεται αμερόληπτα, χωρίς φανατισμούς και παραποιήσεις ή αποκρύψεις κάποιων γεγονότων.
- ✓ ανθρωπιστική παιδεία που θα εφοδιάσει το άτομο με ηθικές αξίες και ιδανικά ικανά να εμψυχήσουν το πατριωτικό αίσθημα
- ✓ διασφάλιση **της εθνικής ταυτότητας και κληρονομιάς** και ενίσχυση των πολιτιστικών μας στοιχείων, μακριά από στείρα προγονοπληξία και με στόχο τη δημιουργική παρουσία της χώρας μας μέσα σ' έναν οικουμενικό πολιτισμό και μια παγκόσμια κοινωνία
- ✓ Βασική προϋπόθεση για την αγάπη κάποιου προς την πατρίδα του είναι η **αγάπη του για την παράδοση** του λαού του. Γι' αυτό, ό,τι αφορά την παράδοση πρέπει να μεταδίδεται στο νέο μέσα από την κριτική θεώρησή της και όχι με στόχο να του επιβληθεί ο θαυμασμός της. Έτσι οι νέοι θα αντιληφθούν τα «ζωντανά» στοιχεία της παράδοσης και έτσι θα αφομοιώσουν δημιουργικά την ταυτότητά τους και θα διατηρήσουν την εθνική τους ταυτότητα.

Φορείς κοινωνικοποίησης

η απόκτηση εθνικής συνείδησης και με πρωτοβουλία των άλλων φορέων κοινωνικοποίησης:

- ✓ **οικογένεια**, η οποία χρειάζεται να ενβαπτίσει τα νεαρά μέλη της με τις ανθρωπιστικές και πατριωτικές αξίες
- ✓ **κοινωνικό περιβάλλον**, που θα προβάλλει το συλλογικό καλό έναντι του ατομικού συμφερόντος
- ✓ **ΜΜΕ**, τα οποία θα προωθήσουν τα εθνικά ιδανικά χωρίς υπερβολές και μέσα στα πλαίσια της ισότητας των ανθρώπων
- ✓ Βαρύνουσα σημασία έχει και ο **ρόλος των πνευματικών ανθρώπων** στην εποχή μας, οι οποίοι έχουν το χρέος να προσδιορίσουν με σαφήνεια τη διαφορά ανάμεσα στον υγιή εθνικισμό-πατριωτισμό και το σοβινισμό, δείχνοντας στο λαό ποια στάση πρέπει να ακολουθήσει.

Η αναγκαιότητα της εκδήλωσης πατριωτισμού στη σύγχρονη εποχή

Η φιλοπατρία αποτελεί στις μέρες μας μια αναγκαία στάση για τον άνθρωπο γιατί:

- ✓ η πληθώρα των προβλημάτων που εμφανίζονται σε κάθε χώρα λειτουργούν ανασχετικά προς την πρόοδο και την ευημερία της
- ✓ οι αξίες του πνεύματος που περικλείονται μέσα στην έννοια του έθνους καταποντίζονται και αυτές παρασυρμένες από τη γενικότερη ηθική κατάρρευση
- ✓ η εθνική φυσιογνωμία κάθε λαού τίθεται σε κίνδυνο λόγω της σμίκρυνσης των αποστάσεων και του πνεύματος διεθνοποίησης και των πολιτιστικών ανταλλαγών
- ✓ ειδικότερα, μέσα στα πλαίσια μιας Ενωμένης Ευρώπης χωρίς σύνορα, η εγγήγορη των λαών αποκτά ιδιαίτερη σημασία, ιδίως των μικρότερων χωρών,

ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ-ΕΘΝΙΣΜΟΣ επιμέλεια: Μαρία Κάππου

όπως η Ελλάδα, και η φιλοπατρία γίνεται ο οδηγός αντιμετώπισης οποιασδήποτε προσπάθειας αφανισμού και αφομοίωσης.

Οι σημειώσεις αντλήθηκαν από τις παρακάτω διαδικτυακές πηγές

<http://blogs.sch.gr/>

<http://korinatsi.files.wordpress.com>

<http://mpsaraki.blogspot.gr>

<http://sofiaepimorfosi2.blogspot.gr>

Ζωντανές πηγές σύγχρονου πατριωτισμού

Γραφει ο Αντώνης Καρκαγιαννης/ karkagiannisant@ath.forthnet.gr

Κείμενο	Θέματα-πληροφορίες Λογικές σχέσεις
<p>1 Σήμερα αναδύεται ένα είδος πατριωτισμού με τα εξής κύρια χαρακτηριστικά: Είναι ταυτόχρονα επιθετικός και αμυντικός. Ως επιθετικός κατ' ανάγκη περιορίζεται σε νοσταλγικές αναμνήσεις. Ως αμυντικός, μας έχει μεταβάλει σε σκαντζόχοιρους που υψώνουν τα αγκάθια τους σε στιδήποτε νομίζουμε ότι μπορεί να απειλήσει την εθνική μας ακεραιότητα και ιδιαιτερότητα. Ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης ήσαν Έλληνες και έγραψαν ελληνικά, αλλά τι να κάνουμε, ανήκουν πλέον σε εκείνους που τους μελετούν και εμείς, οι απόγονοί τους, δεν είμαστε εκείνοι που τους μελετούν περισσότερο! Με αυτό το είδος του πατριωτισμού εύκολα κλείνουμε τα ιδεολογικά μας σύνορα, αρνούμαστε νέα πνευματικά ή καλλιτεχνικά προϊόντα, αρνούμαστε νέες ιδέες και νέες μορφές ζωής. Ο πατριωτισμός αυτός έλκει την καταγωγή από τη Μεγάλη Ιδέα, που διατυπώθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα, εξελίχθηκε σε κυρίαρχη εθνική ιδεολογία επί έναν αιώνα, μας οδήγησε σε θριάμβους και περιπέτειες και γενικά έπαιξε καίριο ρόλο στη διαμόρφωση του νεοελληνικού έθνους και κράτους.</p> <p>2 Με αυτό το είδος του πατριωτισμού εύκολα κλείνουμε τα ιδεολογικά μας σύνορα, αρνούμαστε νέα πνευματικά ή καλλιτεχνικά προϊόντα, αρνούμαστε νέες ιδέες και νέες μορφές ζωής. Ο πατριωτισμός αυτός έλκει την καταγωγή από τη Μεγάλη Ιδέα, που διατυπώθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα, εξελίχθηκε σε κυρίαρχη εθνική ιδεολογία επί έναν αιώνα, μας οδήγησε σε θριάμβους και περιπέτειες και γενικά έπαιξε καίριο ρόλο στη διαμόρφωση του νεοελληνικού έθνους και κράτους.</p> <p>Κάποτε, όμως, εξαντλήθηκε και έσβησε, επειδή σε αυτόν τον κόσμο δεν είμαστε μόνοι μας με εξ ουρανού εθνικά πεπρωμένα. Υπάρχουν και άλλοι με μικρές ή μεγάλες ιδέες. Το ερώτημα είναι: Επειδή μετά τη Μεγάλη Ιδέα βρεθήκαμε χωρίς εθνική ιδεολογία, που να συνενώνει τις προσπάθειές μας σε μια συλλογική έκφραση και πράξη, μήπως σπασμωδικά αναζητούμε μια νέα εθνική ιδεολογία; Και ποια μπορεί να είναι αυτή;</p>	

3 Ας σκεφθούμε λογικά και πρακτικά. Η πατρίδα μας είναι αυτή που έχουμε, με το έδαφός της και τα σύνορά της. Δεν ξέρω αν είμαστε οι απευθείας και γνήσιοι απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων. Συνήθως σε 2.500 χρόνια όλα αλλάζουν και μόνο ένα... εθνολογικό DNA μπορεί να λύσει τον γρίφο, όταν ανακαλυφθεί. Μέχρι τότε ένα είναι βέβαιο: ότι σ' αυτό το έδαφος που είναι η πατρίδα μας επί 3.000 χρόνια και πλέον, ζουν άνθρωποι που ουσιαστικά μιλούν την ίδια γλώσσα. Πέρασαν κατακτητές, ασφαλώς θα έγιναν **επιμειξίες**, πέρασαν και άλλες γλώσσες, αλλά η ελληνική γλώσσα έμεινε γαντζωμένη στον βραχώδη αυτό τόπο και στην απόληξή της, τη νέα ελληνική γλώσσα, είναι ο μόνος βέβαιος και γνήσιος απόγονος της αρχαίας.

4 Μια πρώτη απαίτηση πατριωτισμού είναι να διαφυλάξουμε αυτή τη γλώσσα και να την αναπτύξουμε, να εγγυηθούμε τη συνέχειά της. Είναι, άλλωστε, το εθνικό σημείο, η εθνική ακίλλειος πτέρνα, που δέχεται τη σφοδρότερη και απειλητικότερη επίθεση. Και επειδή η γλώσσα δεν είναι μόνο ένα όργανο συνεννόησης (αυτό είναι το λιγότερο που είναι) αλλά φορέας παιδείας και πολιτισμού, σ' αυτήν κατ' ανάγκη θα στηρίζουμε την εθνική μας ιδιαιτερότητα, για να ζήσουμε εμείς και να προσφέρουμε στους άλλους. Αρκεί να ακούσει κανείς μια εκπομπή της τηλεόρασής μας για να πειστεί πόσο εκπληρώνουμε αυτό το πατριωτικό καθήκον.

5 Ας πάμε λίγο πιο πέρα. Αυτό το έδαφος, που είναι η πατρίδα μας, είχε δάση, ποτάμια, πηγές, βουνά, κάμπους, θάλασσες, ακρογιαλιές, με δυο λόγια είχε την εδαφική του ιδιαιτερότητα. Που δεν είναι μόνο παθητικά εδαφική, αλλά και ενεργητικά ιστορική και πολιτισμική. Είχε τον Μαραθώνα, τις Θερμοπύλες, τη Σαλαμίνα και ήταν η φυσική κατοικία όλων των θεών και των μύθων που έφτασαν ως εμάς. Είναι αυτό που λέμε τα τελευταία χρόνια φυσικό περιβάλλον, που δεν είναι μόνο απλά και μόνο φυσικό, υλικό, αλλά και ιδεατό που **περιβάλλει** τη ζωή μας με μια αέναη και ζωντανή σχέση μαζί της.

6 Το τραγικό τέλος του Ελαιώνα, που ξεκινούσε από την Πάρνηθα και έφτανε ως το Φάληρο και ήταν αρχαιότερος του Παρθενώνα, και όλη η καταστροφή που **προκαλέσαμε** τα τελευταία χρόνια καίγοντας, κτίζοντας αυθαίρετα, μολύνοντας πηγές και ποτάμια και ακτές, δείχνουν πόσο εκπληρώσαμε και αυτό το πατριωτικό καθήκον, να διατηρήσουμε και να συντηρήσουμε το φυσικό περιβάλλον. Δέχεται, ως εθνικό αγαθό, τη σφοδρότερη επίθεση και δεν υπάρχει κανείς να το υπερασπισθεί από μια πραγματική επιδρομή βαρβάρων.

7 Το έδαφος αυτό, όπου ζούμε και είναι η πατρίδα μας, έχει κράτος και θεσμούς. Το κράτος μας θεωρείται από τα πιο καθυστερημένα, ανίκανο να σταθεί με εθνική αυτοπεποίθηση και αξιοπρέπεια δίπλα σε άλλα κράτη. Πολλή συζήτηση γίνεται τα τελευταία χρόνια αν το κράτος θα πρέπει να είναι μικρό ή μεγάλο. Κανείς δεν ενδιαφέρεται γι' αυτό. Εκείνο που ενδιαφέρει όλους, την πολιτική ηγεσία αλλά και άλλες ηγετικές ομάδες, είναι να έχουν και να νέμονται το δικό τους κράτος, μικρό ή μεγάλο. Οι θεσμοί της Δημοκρατίας, με πανάρχαια επίσης καταγωγή, είναι από τις ουσιαστικότερες για τη

ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ-ΕΘΝΙΣΜΟΣ επιμέλεια: Μαρία Κάππου

συλλογική ζωή μας κατακτήσεις. Το αισθανόμαστε περισσότερο όταν μας λείπουν. Όταν δεν μας λείπουν, **συναγωνιζόμαστε** μεταξύ μας, πολίτες και ηγεσίες, ποιος θα τους παραβιάσει ή θα τους θέσει στην υπηρεσία της καθημερινής μεγάλης ή μικρής αρπαχτής.

8 Ανέφερα αυτές τις περιπτώσεις για να δείξω από πού μπορεί να πηγάζει **ο σύγχρονος** πατριωτισμός μας και η ζωντανή αγάπη για την πατρίδα μας. Υπάρχουν και πολλές άλλες.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου

B1. «Μια πρώτη απαίτηση πατριωτισμού είναι να διαφυλάξουμε αυτή τη γλώσσα και να την αναπτύξουμε, να εγγυηθούμε τη συνέχειά της» Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της φράσης σε περίπου 100 λέξεις.

B2. **περιβάλλει ,προκαλέσαμε, επιμειξίες, συναγωνιζόμαστε, σύγχρονος:**Αφού αναλύσετε τις λέξεις στα συστατικά τους στοιχεία να γράψετε από το β' συνθετικό στοιχείο μία νέα λέξη απλή ή σύνθετη.

B3. Σε ποιο γραμματειακό είδος ανήκει το κείμενο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τα στοιχεία του.

Γ. Για μια συζήτηση στη βουλή των εφήβων να γράψετε μια εισήγηση στην οποία να αναφερθείτε στη σημασία του Ελληνικού πολιτισμού για την ανθρωπότητα και στους τρόπους με τους οποίους μπορεί να καλλιεργηθεί το αίσθημα της εθνικής συνείδησης και της φιλοπατρίας.